УДК 343.343.5

ФОКІН Я.Ф.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ, ЯКА УХИЛИЛАСЯ ВІД ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СТРОКОВОЇ СЛУЖБИ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

Статтю присвячено дослідженню даних про особу злочинця як елемента криміналістичної характеристики ухилення від проходження військової строкової служби та мобілізації. Автор здійснює спробу визначити основні риси, притаманні злочинцю, який вчиняє злочин, передбачений статтями 335 та 336 Кримінального кодексу України. Основна увага приділяється криміналістичній характеристиці чотирьох груп ухильників від військового обов'язку.

Ключові слова: *криміналістична характеристика злочинів, особа злочинця, мобілізація, ухилення від призову, призовник, військовий обов'язок.*

Статья посвящена исследованию данных о личности преступника как элемента криминалистической характеристики уклонения от прохождения военной срочной службы и мобилизации. Автор делает попытку определить основные черты, присущие преступнику, который совершает преступление, предусмотренное статьями 335 и 336 Уголовного кодекса Украины. Основное внимание уделяется криминалистической характеристике четырех групп уклонистов от воинского долга.

Ключевые слова: *криминалистическая характеристика преступлений, личность преступника, мобилизация, уклонение от призыва, призывник, воинский долг.*

The article is devoted to the investigation of data on the identity of the criminal as an element of the criminalistics characteristics of evasion from military service and mobilization. The author makes an attempt to identify the main features inherent in the criminal who commits the crime provided for in articles 335 and 336 of the Criminal Code of Ukraine. The main attention is paid to the forensic characteristics of four groups of deviators from military duty.

Key words: *forensic characteristics of crimes, criminal identity, mobilization, evasion of conscription, conscript, military duty.*

Вступ. Останнім часом у зв'язку з погіршенням економічного й соціального стану населення та напруженої ситуації на сході країни збільшилася кількість випадків ухилення призовників від проходження військової строкової служби та мобілізації. Вказана тенденція потребує розроблення ефективної методики розслідування злочину, передбаченого ст. 335 та 336 Кримінального кодексу України (далі – КК України). У криміналістиці до характеристики злочину входить велика кількість елементів. Однак основним елементом криміналістичної характеристики будь-якого злочину є дані про особу, яка його вчинила, оскільки жодне кримінальне правопорушення не може бути здійснене за відсутності людини, яка здійснює злочинну діяльність.

Одним з елементів криміналістичної характеристики злочинів, вчинених за ст. 335 та 336 Кримінального кодексу України є особа злочинця. Особа злочинця – це особистість людини, яка винно вчинила суспільно небезпечне діяння, заборонене законом під погрозою кримінальної відповідальності. Специфічні риси, що її характеризують, знаходять свій прояв насамперед у поведінці, яка передує вчиненню злочину. У досліджуваній категорії злочинів особа злочинця виступає свого роду носієм інтелектуальних завдань, що містять у собі безліч невідомих, які підлягають установленню. Злочинець не тільки моделює, а й уявляє подію в її нібито природному прояві, і тому, при її аналізі не завжди можна виявити і простежити ту помилку, яка порушує всю схему події.

Питаннями, пов'язаними з дослідженням криміналістичної характеристики злочину та її структурного елемента – даних про особу злочинця, займались такі вчені, як Т.В. Авер'янова,

© ФОКІН Я.Ф. – аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики (Університет державної фіскальної служби України)

О.Я. Баєв, В.Ю. Шепітько, В.П. Бахін, Р.С. Бєлкін, В.К. Гавло, П.С. Матишевський, В.Г. Гончаренко, А.В. Дулов, Є.П. Іщенко, Н.Т. Ведерников, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, В.Г. Лукашевич, П.С. Дагель, Г.А. Матусовський, М.В. Салтевський, М.О. Селіванов, В.В. Тищенко, М.П. Яблоков та інші. Виявлення комплексу ознак особистості злочинця, як елемента криміналістичної характеристики злочинів, сприяє ефективному встановленню, розшуку, викриттю винного. Знання характеристики особистості злочинця допомагає при висуненні і перевірці версій, встановлення обставин, що сприяють вчиненню злочину.

Постановка завдання. Основна ціль дослідження вивчити особу, яка ухилилась від проходження військової строкової служби та мобілізації як елемента криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, передбаченого ст. 335 та 336 Кримінального Кодексу України. Крім цього, зробити криміналістичну характеристику основних груп «ухильників».

Результати дослідження. Окремі автори вказують на вплив результатів вивчення особистості злочинця щодо окремих елементів розслідування. Я ж вважаю, що при наявності достатньої і якісної інформації про особу, що вчинила суспільно небезпечне діяння, у цілому збільшується ймовірність встановлення істини у кримінальному процесі (слідчий здатний прогнозувати виникнення будь-якої слідчої ситуації, профілактика окремого виду злочинів стає результативнішою і т.д.).

У філософському енциклопедичному словнику слово «особистість» визначається наступним чином: «1) людський індивід як суб'єкт відносин і свідомої діяльності, або 2) стійка система соціально значущих рис, що характеризують індивіда як члена того чи іншого суспільства або спільності» [1, с. 196]. Криміналістичний погляд на тлумачення цього терміну більш ґрунтовний, як зазначав П.С. Матишевський, поняття «особи злочинця» охоплює широке коло соціально значущих властивостей (ознак) особи (соціально-демографічні, морально-психологічні, психофізичні), тобто комплекс його ознак: особисті властивості, його зв'язки й стосунки з іншими людьми, його моральний і духовний світ, індивідуальні особливості, його життєві установки. [2, с. 35].

Р.С. Бєлкін указував на те, що якщо підсумувати якості особистості, що є об'єктом дослідження кримінології, судової психології, наук кримінального і кримінального процесуального права, то на долю криміналістики залишиться дослідження таких відомостей:

а) соматичних і психофізичних властивостей особи, дані про які використовуються з метою розшуку й ідентифікації;

б) психофізичних властивостей особи, що визначаються й проявляються у способі вчинення злочину;

в) методики вивчення особи учасників процесу слідчим і судом, тобто методів і правил вивчення особи у практичних цілях кримінального судового провадження [3, с. 34-35].

Криміналістами розроблено стратегії виявлення даних властивостей, які у наслідку проектуються на приватні характеристики особистості злочинця.

П.С. Дагель виділяє три групи обставин, що характеризують сукупну особистість злочинця: 1) обставини, що знайшли своє вираження у поведінці злочинця, що передує вчиненню злочину; 2) обставини, безпосередньо пов'язані з вчиненням злочину; 3) обставини, що характеризують психологічні, біологічні та психічні властивості особистості [4, с. 48].

Проте Н.Т. Ведерников зазначає, що змістовна сторона ознак особистості злочинця, як елемента криміналістичної характеристики злочину складається з соціально-демографічних, біологічних, психологічних його властивостей, які виділяють його з навколишнього світу [5, с. 11-16]. Він пропонує таку класифікацію відомостей про особу, яка вчинила злочин: 1. Біографічні дані; 2. Зведення про матеріальне становище; 3. Відомості про стан здоров'я та психологічні особливості винного; 4. Суспільно-виробнича характеристика; 5. Суспільно-політична характеристика; 6. Суспільно-побутова характеристика; 7. Ставлення винного до скоєного і поведінку у ході слідства.

Посперечатися з вищенаведеними рекомендаціями щодо вивчення особистості злочинця важко. Вони дійсно у достатньому обсязі відображають групу відомостей, необхідну для повного, всебічного і об'єктивного розслідування кримінальної справи. Однак деякі пункти викликають сумнів. Наприклад, інформація про суспільно-політичне життя особи, яка вчинила злочин, мені представляється показаною до встановлення лише в окремо взятих випадках (зокрема при перешкоджанні здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача – ст. 157 КК України). Стосовно до всіх інших видів злочинів даний аспект з'ясовувати не потрібно. З іншого боку, необхідно враховувати, що думка Н.Т. Ведерникова сформувалася у період домінуючої ролі однієї партії у державі, що зумовило включення обговорюваного пункту до переліку з ідеологічних міркувань.

Окремі автори конкретизують вищевказані положення, проте не вступають у полеміку з усталеною думкою. Я так само не бачу похибок у даних твердженнях, але вважаю за потрібне поглянути на питання з іншого боку.

При формуванні криміналістичного портрета злочинця, типового для здійснення окремої групи злочинів, враховуються особливості його особистості, характерні саме для даної категорії суспільно небезпечних діянь. Кримінальний та Кримінально процесуальний закони спочатку наказують працівникам правоохоронних органів встановлювати обов'язкові відомості про особу підозрюваного, обвинуваченого або підсудного.

Яких-небудь точних, універсальних рекомендацій щодо переліку відомостей, що встановлюються про злочинця, бути не може. У кожному конкретному випадку він унікальний. Можна говорити тільки про приблизне кліше, яке підходить для розслідування окремої групи суспільно небезпечних діянь.

Результати будь-якої злочинної діяльності містять сліди діяльності людини та інформують про його деякі особисті якості. Я згоден з такою точкою зору, оскільки саме сліди злочину дають нам єдину обґрунтовану можливість для побудови версій про особу, яка його вчинила. Цим же пояснюється відмінність у криміналістичному дослідженні особистості злочинця і кримінологічного дослідження, яке пізнає правопорушника як елемент соціально-правової реальності.

Розслідування злочинів, передбачених ст. 335 та 336 Кримінального кодексу України, має відмінну рису, яка полягає у тому, що інформація про особу, яка ухилилася від військової стокової служби та мобілізації достовірно відомі спочатку. Вона міститься в особовій справі призовника. Однак на місцях, крім нормативно визначених відомостей про призовників, співробітники військових комісаріатів намагаються проявити ініціативу і отримати додаткову інформацію про нього.

Так у «Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу та прийняття призовників на військову службу за контрактом», затверджене Постановою Кабміну від 21 березня 2002 р. № 352, передбачає облікову картку призовника, у якій вказано стандартні відомості, які повинен заповнити призовник або мобілізований.

Проте, наприклад, на Львівщині місцева влада хоче знати всі таємниці про родичів тих, кого кличуть на військову службу. Батько одного з призовників був обурений анкетою під назвою «Довідка про сім'ю призовника», заповнення якої вимагають від юнака перед тим, як потрапити до військкомату, де треба вказати, щоб призовник розповів про національність, місце проживання і роботу, соціальний стан і стан здоров'я батьків, а також адресу і житлову площу батьківської квартири (зазначивши «квадратуру» кухні і всіх кімнат), стан підсобного господарства. Крім того, хто, коли і за що з родичів був суджений, чи відбував покарання до суду. А ще – рік народження, місце проживання, роботи і посаду братів, сестер, дружини призовника.

Анкета запитує також: Чи «відбився» призов призовника в армію на матеріальному становищі сім'ї. Достовірність відомостей у довідці повинен засвідчити своїм підписом батько чи мати призовника [6].

По-перше, даний опитувальник приречений на брехливі відповіді призовників і об'єктивної інформації про їх особистість не дасть. По-друге, батьки призовників мають право ігнорувати питання, адресовані до них, оскільки законодавством України подібні обов'язки щодо них не передбачено.

Проте інформація про «ухильників» не піддається сумніву, не дивлячись на некоректність певних питань, оскільки виходить з офіційно встановлених фактів.

Осіб, які ухиляються від проходження військової строкової служби, можна охарактеризувати наступним чином. Це громадяни чоловічої статі у віці від 18 до 27 років, котрі перебувають чи зобов'язані перебувати на військовому обліку і не перебувають у запасі. При цьому вищевказані особи не повинні бути у відповідності з законами України звільнені від виконання військового обов'язку, призову на військову службу, мати відстрочку від призову на військову службу.

Також Збройні сили України оголосили, що у 2017 році на військову службу у ЗСУ будуть призиватися офіцери запасу, які закінчили військові кафедри вищих навчальних закладів, але раніше не служили. До призову підпадатимуть офіцери запасу віком до 43 років [7].

Крім цього, Верховна Рада України збільшила граничний вік військовозобов'язаних, які числяться у запасі та у зміни до закону «Про військовий обов'язок і військову службу». Відтак, військовозобов'язані у званнях рядового, сержантського і старшинського складу перебувають у запасі до 60 років (йдеться про «другий розряд» за віком, який раніше обмежувався 50 роками, перший – 35 роками). Для представників молодшого та старшого офіцерського складу граничний вік для «другого розряду» встановлено у 60 років, для вищого офіцерського складу він лишився на позначці 65 років.

Граничний вік перебування у запасі другого розряду є граничним віком перебування у запасі та у військовому резерві. Військовозобов'язані, які перебувають у запасі та мають військові звання рядового, сержантського і старшинського складу, поділяються на розряди за віком: перший розряд – до 35 років; другий відтепер – до 60 років. Особи офіцерського складу, які перебувають у запасі, також поділяються на два розряди за віком. Перший розряд: молодший офіцерський склад – до 45 років; старший офіцерський склад – майори (капітани 3 рангу) і підполковники (капітани 2 рангу) – до 50 років, а полковники (капітани 1 рангу) – до 55 років; вищий офіцерський склад – до 60 років [8].

Аналіз емпіричного матеріалу свідчить про те, що у 69% випадків «ухильниками» є міські жителі. 77% від загального числа осіб, які вчинили злочин, належать до вікової групи від 18 до 22 років. Переважно мають середню спеціальну освіту (32%). 66% виховувалися у неповній сім'ї. Не перебувають у шлюбі на момент скоєння злочину (91%).

Осіб, засуджених за ухилення від проходження військової строкової служби та мобілізації, умовно можна розділити на чотири основні групи.

Перша група (назвемо її маргінальною) – особи з неповних, неблагополучних, матеріально незабезпечених сімей. Найчастіше мають судимість. За підсумками проходження медичної комісії визнані «інтелектуально примітивними особистостями» (насилу читають, запам'ятовують інформацію, пишуть). Часто ніде не працюють і не навчаються. У 65% випадків проживають у сільській місцевості. Зазначені особи, як правило, мають маргінальні нахили (систематично вживають алкогольні напої, пробували вживати наркотичні засоби і т.д.). Їх бажання тривіальні. Вони не мають захоплень, прагнень до чого-небудь. Такі «ухильники» вчиняють злочин шляхом неявки до військового комісаріату (не діють). Мотиви ухилення – байдуже ставлення до своїх обов'язків. При провадженні досудового слідства часто не створюють конфліктної ситуації. Рідко користуються послугами адвоката. Дана група складає 32% від загального числа осіб, які ухиляються від проходження військової служби. Про існування альтернативної (невійськової) служби не знають, а якщо і знають, то не бажають обтяжувати себе вирішенням питань організації її проходження. Після затримання вину свою не заперечують, у ході допиту, на питання слідчого про мотиви ухилення чітких причин зазначити не можуть.

Друга група (назвемо її морально не стійкою) – особи з середньостатистичних сімей, що мають найчастіше середню освіту. Інтелектуально досить розвинені, працюють. Зазначені «ухильники» мають хобі, але не з області спорту. У 80% випадків проживають у міській місцевості. Як правило, з надмірною опікою батьків. Вчиняють злочин за мотивами страху перед «дідівщиною», стражданнями, які може принести служба в армії. Ухиляються від служби шляхом неявки до військового комісаріату за повісткою або просто ховаються у себе вдома, друзів або родичів від співробітників, які здійснюють їх розшук. Іноді намагаються незаконним способом (за допомогою введення в оману членів призовної комісії) отримати право на відстрочку від призову, звільнення від проходження служби або визнання непридатності до останньої. Однак роблять це елементарними вербальними методами. Можуть створити на слідстві конфліктну ситуацію. Послугами адвоката користуються у 50% випадків. Іноді домагаються права на проходження альтернативної цивільної служби, вважаючи, що це рівносильно відстрочці. Складають 58% від загального числа «ухильників» в Україні. Своєї провини не визнають, на допитах пояснюють, що «в армії сьогодні служити страшно».

Третя група (назвемо її «золота молодь») – найбільш складна категорія осіб, які ухиляються від проходження військової або альтернативної цивільної служби. Це молоді люди із забезпечених сімей, які мають вищу освіту, зі споживчими цілями у житті. У 98% випадків проживають у міській місцевості. Представники цієї групи ухиляються від проходження військової строкової служби та мобілізації більш хитрими способами, що ускладнює діяльність слідчого по доведенню. Вони дають хабарі особам, здатним до сприяння у фальсифікації права на звільнення або відстрочку від проходження військової служби та мобілізації, підробляють документи, вводять в оману членів призовної комісії з тією ж метою. Майже завжди сприяють створенню у ході слідства конфліктної слідчої ситуації. У 99 випадках зі 100 користуються правом на захист. Порушення кримінальних справ з подібними фігурантами становить 10% від загальної кількості порушених справ за статтями 335 та 336 Кримінального кодексу України. Мають власні моральні цінності. Служити в армії вважають «на сьогодні не модним і не престижним».

До четвертої групи «ухильників» слід віднести так званий «випадковий» типаж. Вона цікава тим, що дані особи «втрачені», «забуті» військовими комісаріатами або халатно не враховані. Наприклад, особа була засуджена за певний злочин та достроково звільнена у призовному віці

19 років або мала відстрочку від призову на військову службу, однак аж до закінчення терміну давності за ухилення від призову на військову строкову службу чи мобілізацію жодного разу не викликався до військового комісаріату.

На жаль, злочини, що кваліфікуються за статтями 335 та 336 Кримінального кодексу України, вчинені даними особами залишаються не розкритими. Статистику щодо даних осіб встановити не представляється можливим, оскільки, як зазначалося, ця група має прихований характер.

В особливу групу слід виділити співучасників ухилення від проходження військової строкової служби або мобілізації, які лише у 4% випадків притягувалися до кримінальної відповідальності. До групи співучасників в ухиленні від проходження військової служби чи мобілізації, насамперед відносяться батьки, родичі та близькі «ухильників»; особи, які у зв'язку зі своїм посадовим становищем надають допомогу у скоєнні даного злочину (лікарі військово-лікарської комісії, працівники військового комісаріату і т.д.). Батьки, родичі і близькі «ухильників» стають посібниками з особистих, безкорисливих мотивів. Наприклад, мати призовника знає про ухилення сина від військової служби та не осуджує «ухильника», який переховується від групи розшуку. Мати, що приховує сина, знає, що йому приходили повістки з військового комісаріату. Проте, навіть після затримання не дивлячись на це, вона фігурує у кримінальній справі тільки як свідка, фактично бувши пособницею.

Особи, у зв'язку зі своїм посадовим становищем надають допомогу у скоєнні даного злочину, у більшості випадків, стають співучасниками ухилення від проходження від військової служби та мобілізації у зв'язку з корисливими мотивами.

Висновки. Отже, дані про особу злочинця як елемент криміналістичної характеристики ухилення від проходження військової строкової служби та мобілізації мають основоположне значення, оскільки вони є важливою інформаційною базою, яка надає можливість під час встановлення відповідних кореляційних зв'язків визначити інші невідомі елементи характеристики. Крім цього, наведено криміналістичну характеристику чотирьох основних груп осіб, які ухиляються від проходження військової строкової служби та мобілізації.

Тому вивчення криміналістичної характеристики особи – ухильника, надає можливість виявлення деяких закономірностей у поведінці обвинувачених під час слідства та у суді, що може бути використано слідчим при виборі тактики процесуальних і слідчих дій, а також для напряму розслідування по конкретній кримінальній справі.

Список використаних джерел:

1. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред Л.Ф. Іллічов, П.Н. Федосєєв, С.М. Ковальов О.Р. Панов. – М. : Радянська енциклопедія, 1983. – С. 314.

2. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина : [підручник] / П.С. Матишевський. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 272 с.

3. Белкин Р.С. Курс криминалистики: Частные криминалистические теории : в 3 т. / Р.С. Белкин. – М. : Юристъ, 1997. – Т. 2. – 464 с.

4. Дагель П.С. Вчення про особу злочинця у радянському кримінальному праві / П.С. Дагель. – Владивосток : Далекосхідний державний університет, 1970. – С. 122.

5. Ведерников Н.Т. Особистість злочинця як елемент криміналістичної характеристики злочину / Н.Т. Ведерников // «Криміналістична характеристика злочинів». – М., 1984. – С. 6-11.

6. «Призовників на Львівщині «допитують» анкетами». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dailylviv.com.

7. Офіційна заява начальника прес-служби Генштабу Владислава Селезньова // Офіційний веб сайт Міністерства оборони України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mil.gov.ua

8. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rada.gov.ua

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

ВАСИЛЬКІВСЬКА Т.В. ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА ПЕРЕДУМОВИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ.....3

ДУДЕНКО Т.В. ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.....7

РИЖУК Ю.М. ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РОЗУМІННЯ ТА СУТНОСТІ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПРИРОДНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....11

СИДОРЕНКО А.Ю. ДО ПИТАННЯ ПРО КОДИФІКАЦІЮ ЯК СПОСІБ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ВІДОМЧИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ.....16

СИДОРЕНКО В.В. НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЯК НЕГАТИВНА ВЛАСТИВІСТЬ ПРАВА.....23

ТРОНЬКО О.В. РЕТРОСПЕКТИВА АДМІНІСТРУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНІ ТА СУЧАСНІ АСПЕКТИ.....28

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

ПАЙДА Ю.Ю. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА РЕЛІГІЙНОЇ СВОБОДИ.....34

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

ВОЙТЕНКО Т. В. ПРОПОРЦІЙНІСТЬ ВТРУЧАННЯ В ПРАВО ВЛАСНОСТІ.....40

ДЗЮБЕНКО О.Л. ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....44

ЗАДОРОЖНА А.П. НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ.....50

МАКОДА В.Є. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....58

ПАЄНОК А.О. ПІДСТАВИ СТЯГНЕННЯ НЕУСТОЙКИ ЗА ПОРУШЕННЯ СТОРОНАМИ ДОГОВОРУ РОЗДРІБНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ.....63

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

БОРТНИК С.М. ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....68

ІВАНОВА Ю.С. ФОРМАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВИД ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ.....73

КУЦЕНКО Р.В. ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ТРУДОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....78

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

ЄМЕЦЬ Л.О. АКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....83

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

БЕРИСЛАВСЬКА О.М. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....91

ГАВРИЛЮК О.М. ПУБЛІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ.....97

ГРИГОР'ЄВ М.В. ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....101

ДЖАФАРОВА М.В. ДО ПИТАННЯ ПРО РОЛЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ
У ФОРМУВАННІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....106

ДІДЕНКО І.В. ДОСВІД США В СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ
ПРИ ОТРИМАННІ ПОДАРУНКІВ.....110

ДОВБАНЬ І.М. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....115

ДОВБЕНКО А.М. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОЗНАК ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....120

ДОРОФЕЄВА Л.М. ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЗАХИСНОЇ ФУНКЦІЇ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....124

ЄЩУК О.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ.....130

КИЦЕНКО О.П. ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ПОДАТКОВОГО ТИСКУ У ПРАВОВОМУ
МЕХАНІЗМІ ВИПЛАТИ ДИВІДЕНДІВ ПОСТІЙНИМИ ЛІСОКОРИСТУВАЧАМИ.....133

КОРОЄД С.О. ІНСТИТУТ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ПРОЕКТОМ
НОВОЇ РЕДАКЦІЇ КОДЕКСУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ.....138

МАЛОЖОН О.І. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ.....143

МАРКІН С.І. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА,
ЯКЕ РЕГУЛЮЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ.....147

МАРТИНЮК О.А. СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В КРАЇНАХ ІЗ НОТАРІАЛЬНИМИ СИСТЕМАМИ АНГЛОСАКСОНСЬКОГО
ТА ЛАТИНСЬКОГО ТИПІВ.....152

МАРЧЕНКО О.В. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВА МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ.....157

МИХАЙЛОВСЬКИЙ В.І. МІСЦЕ ОМБУДСМАНА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....162

ПАНЧЕНКО М.А. ЕТАП БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО РОЗГЛЯДУ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ
У СФЕРІ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ УПРАВЛІННЯ В МІСЦЕВОМУ СУДІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....166

ПІНЧУК П.А. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПОРУШЕНИХ ПРАВ
ОСІБ, ЯКИХ ПРИТЯГНУТО ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....173

ПОЛОВЧЕНЯ А.Б. АДМІНІСТРАТИВНІ ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ
У СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....178

РІЗАК М.В. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ЩОДО ГАРАНТУВАННЯ НЕДОТОРКАННОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ
ПІД ЧАС ОБІГУ ТА ОБРОБКИ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ.....181

СЛИВИЧ І.І. НЕФОРМАЛЬНА ТА ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА
ЯК ІНСТРУМЕНТ ТВОРЕННЯ КУЛЬТУРИ ПРАВОМІРНОСТІ: ДОСВІД США.....188

СЛЮСАРЕНКО С.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ
ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ
ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....195

СТАДНИК Р.І. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНИХ УСТАНОВЛЕНЬ ОРГАНАМИ
ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ЯК РОЗПОРЯДНИКАМИ ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ.....201

ТАХТАЙ О.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ
У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК.....208

ЧОРНА А.М. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ
ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ.....213

ШКАРУПА К.В. РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ....218

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

АЗАРОВ Є.Ф. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРИСЛИВИМ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НА ПАСАЖИРСЬКОМУ ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ....223

ГОРЩИНСЬКА К.М. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБМАНУ У ВИПАДКУ ШАХРАЙСТВА....229

ЗАПОТОЦЬКИЙ А.П. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ВСТАНОВЛЕННЯ ОБСТАВИН, ЩО МАЮТЬ ЗНАЧЕННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА....236

МАНДИЧЕВ Д.В. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ....243

ПАЛАМАРЧУК К.В. ПОКАРАННЯ ЗА ВЧИНЕННЯ РОЗБОЮ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ....248

СЕНЬ І.З. СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ЗАГАЛЬНЕ – СПЕЦІАЛЬНЕ»: КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ФОРМАЛЬНА ЛОГІКА....253

ТУРЧИНА О.С. ІНСТИТУТ ПРОБАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ....259

ФАРИННИК В.І. ОЗНАКИ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У КОНЦЕПЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ....264

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ВАРЕНЬЯ Н.М. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЗБІЛЬШЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ЗАГРОЗИ....270

ДУБІВКА І.В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА, ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ ЗАХИСТУ НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ....275

КРУТ К.О. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я....280

ЛОПАТА О.А. ЕКСПЕРТНА СЛУЖБА МВС УКРАЇНИ ТА УКРБЮРО ІНТЕРПОЛУ: АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА....285

ПЕТРОВ О.С. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕВОЛЮЦІЇ ВИНИКНЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ НЕІЗОЛЯЦІЙНИХ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ....290

ПОЛЯРУШ А.В. СУБ'ЄКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ....294

СИЙПЛОКІ М.В. ПОВЕРНЕННЯ ОБВИНУВАЛЬНОГО АКТА ПРОКУРОРУ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ....298

ФОКІН Я.Ф. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ, ЯКА УХИЛИЛАСЯ ВІД ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СТРОКОВОЇ СЛУЖБИ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ....302

СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

ГУЦАЛЮК О.В. МІСЦЕ І РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ....307

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

БУТЕНКО С.С. ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ – ЗАПОРУКА ІСНУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА....314

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Збірник наукових праць

Збірник засновано у 2015 році

Випуск 2, 2017

Київ • 2017

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Збірник наукових праць
Випуск 2, 2017
Виходить 6 разів на рік

Збірник заснований у вересні 2015 року.
Засновник: Науково-дослідний інститут публічного права.
Свідоцтво про державну реєстрацію – серія КВ № 21525-11425 Р від 08.09.2015.
Ухвалено до друку та поширення через мережу Internet
вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права
(протокол № 3 від 28.03.2017 р.).

Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін на підставі Наказу МОН України від 11 липня 2016 року № 820 (Додаток 12).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Галунько В.В. – доктор юридичних наук, професор (головний редактор); **Дрозд О.Ю.** – кандидат юридичних наук, доцент (науковий редактор); **Биргеу М.М.** – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова); **Бобрик В.І.** – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; **Гаруст Ю.В.** – доктор юридичних наук, доцент; **Діхтієвський П.В.** – доктор юридичних наук, професор; **Іншин М.І.** – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України; **Карел Марек** – доктор права, кандидат юридичних наук, професор (Чеська Республіка); **Короєд С.О.** – доктор юридичних наук; **Курило В.І.** – доктор юридичних наук, професор, академік АН ВО України; **Лошицький М.В.** – доктор юридичних наук, професор; **Овчарук С.С.** – доктор юридичних наук, доцент; **Прилипко С.М.** – доктор юридичних наук, професор, член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України; **Світличний О.П.** – доктор юридичних наук, професор.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію автора.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

Н 34 Науковий вісник публічного та приватного права : Збірник наукових праць. Випуск 2. – К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2017. – 324 с.

У збірнику висвітлюються актуальні питання теорії та історії публічного адміністрування, адміністративного, конституційного, цивільного, трудового, екологічного, кримінального і кримінально-процесуального права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів і студентів, усіх, хто цікавиться проблемами публічного та приватного права.

Адреса редакції:
Науково-дослідний інститут публічного права
03118, м. Київ, вул. Козацька, 116, к. 206, тел. (044) 228-10-31
www.nvppp.in.ua

ISSN 2735-4157

© Науково-дослідний інститут публічного права, 2017

НАУКОВИЙ ВІСНИК ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

Випуск 2, 2017

Відповідальний за випуск – В.В. Галунько

Науковий редактор – О.Ю. Дрозд

Коректори: Я.І. Вишнякова, Н.В. Пірог

Комп'ютерне верстання – Н.С. Кузнєцова

Підписано до друку 07.04.2017. Формат 70х100/16.
Обл.-вид. арк. 34,64. Ум.-друк. арк. 37,67.
Наклад 300 прим. Зам. № 0704-17.

Надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Гельветика»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4392 від 20.08.2012
Україна, м. Херсон, 73034, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.
Тел. (0552) 39-95-80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua